

Европейският енергиен съюз: шансове и препятствия

Д-р Валентин Катранджиев*

Идеята за интегриран енергиен съюз присъства в дневния ред на ЕС от доста време. Обсъжданията протичат на експертно и стратегическо ниво паралелно с усилията на европейските институции (преди всичко Европейската комисия и Европейския парламент) и държавите членки (ДЧ) да формулират жалоните на обща енергийна политика. Подобно на външната политика, енергийната политика се реализира на базата на суверенната воля и националния интерес на ДЧ. Координацията се осъществява чрез механизма на междуправителствените консултации в рамките на Европейския съвет. Растящата геополитическа уязвимост на ЕС форсира процеса на тясно европейско енергийно взаимодействие. В началото на 2015 г. ЕК изготви стратегическата рамка на бъдещия енергиен съюз, която е приета на срещата на Европейския съвет през месец март. Полша, в лицето на бившия си министър-председател и настоящ президент на Европейския съвет Д.Туск, е инициатор за създаването на Енергийния съюз.

Стратегическа рамка на енергийния съюз

Стратегическата рамка обхваща пет взаимосвързани направления на общоевропейското енергийно взаимодействие:

- Гарантиране на сигурността на доставките: под това се има предвид диверсификация на източниците и маршрутите на енергийните доставки и по-ефективно оползотворяване на енергията, произвеждана в рамките на ЕС.
- Изграждане на интегриран вътрешен енергиен пазар: това означава енергийна свързаност чрез изграждане на мрежа от интерконекторни връзки и либерализиране на пазара чрез премахването на техническите и регулаторни пречки. Само така, според стратегическия документ, енергийните оператори ще се състезават в конкурентна среда и ще бъдат принудени да търгуват предлаганата енергия на достъпни цени.
- Енергийна ефективност: чрез насърчаване на енергийна пестеливост, защото най-добрата енергия е неизразходваната енергия. Енергийната ефективност е в основната на концепцията за устойчива енергетика. Енергийната ефективност в крайна сметка цели разумна експлоатация на вътрешните европейски енергийни ресурси, по-малко замърсяване на околната среда и по-малко внос от външни за ЕС доставчици.
- Намаляване на парниковите емисии: чрез стимулиране на търговията с парникови емисии, формулиране на единна позиция на ЕС на преговорите в Париж през декември 2015 г. с оглед приемането на нов правно обвързващ глобален договор за климата. Създаване на благоприятни условия за инвестиции в "зелена" енергия.
- Финансова подкрепа за научните изследвания и иновации: това предполага осъществяване на съвместни изследвания в рамките на ЕС в сферата на нисковъглеродните технологии и финансиране на проекти по линия на публично-частното партньорство.

Стратегическата рамка обвързва интегрираната енергийна политика с другите ключови политики в сферата на транспорта, конкуренцията, търговията, инвестициите, регионалното развитие, климатичните промени, научните изследвания и иновациите. Стратегическата рамка ще остане само пожелателен документ, ако не се изпълни с конкретика. Във връзка с това предстоят важни дебати относно структурата, правилата и

механизмите на функциониране на бъдещия единен енергиен пазар, определяне на приоритетите за финансиране на инфраструктурните компоненти - газопреносни мрежи, интерконекторни връзки, газови хранилища, терминали за втечен газ.

Д. Туск насочва обсъжданията в Европейския съвет в посока оценка на негативния ефект върху околната среда от използването на изкопаеми горива (въглища и нефт) за производството на електроенергия, които допринасят за ръста на парниковите емисии и затоплянето на климата. Докато ЕК и мнозинството ДЧ споделят по-широко виждане, съгласно което енергийната сигурност и конкурентоспособност на ЕС ще бъде постигната чрез енергийна ефективност, нисковъглеродни технологии и функциониращ интегриран енергиен пазар. Крайният текст по този въпрос в документа представлява сложен компромис, позволяващ сред приоритетите на Енергийния съюз да фигурира насърчаването на икономика с ниски нива на въглеродни емисии. ДЧ запазват суверенитета си върху определяне на енергийния микс на техните енергийни системи [включващ енергия от въглища, природен газ, ядрени, възобновяеми източници (вятърни, водни, соларни)]. Приема се Енергийният съюз да стъпи върху принципите на енергийната и климатична сигурност.

Международните екологични неправителствени организации се опасяват, че дебатите за Енергийния съюз се фокусират основно върху диверсификацията на газовите доставчици и трасетата, а не върху популяризиране на възобновяемата енергетика и разширяване на нейния дял в икономиката на ЕС. За тях, например, замяната на руски с азербайджански, туркменски или катарски газ е по-скоро израз на геополитика и реално не спомага за формирането на екологично съобразен европейски енергиен сектор. Дания, която е лидер в енергетиката от възобновяеми източници в ЕС, инициира в кулоарите на Съвета неформални дискусии за ползата от възобновяемата енергия за постигане на устойчиво развитие на ЕС с представителите на други пет ДЧ (Финландия, Франция, Холандия, Португалия, Швеция). Срещата е подсилена от присъствието на топ мениджъри на водещи европейски компании, специализирани в производството на възобновяеми енергийни мощности и оборудване - *Dong Energy, Vestas, EDF, Siemens Wind Power & Renewables*.

С оглед засилване на наднационалното начало в управлението на енергийните въпроси в ЕС новата еврокомисия, "Юнкер" учредява специален координационен пост. Словашкият дипломат и политик Марош Шевчович, с опит в междуинституционалните отношения и управлението на европейската администрация от предишната комисия е назначен за вице-президент и еврокомисар по Енергийния съюз в новата ЕК. Еврокомисията разчита да получи засилени правомощия при формирането на енергийната политика на ЕС. Това нейно искане тя залага в стратегическата рамка чрез мъглявата постановка за осигуряване на прозрачност на договорите за доставки на природен газ за европейските потребители. Еврочиновниците се надяват да им бъде разрешен достъп до условията, при които се сключват газовите договори на отделните ДЧ с "Газпром" и с други външни доставчици на природен газ. ЕК е започнала проверка за съответствието на вече сключени двустранни междуправителствени споразумения на руския газов гигант с ДЧ, заради съмнения за нарушаване принципите на пазарната конкуренция и драстично разминаване на договаряните цени за отделните ДЧ. Брюксел иска да има решаващата дума в ценообразуването на енергийните доставки за европейския пазар (с други думи да определя ценовите рамки на бъдещите газови сделки). По този начин ЕК ще участва в изграждането на потребителския пазар. Този модел на пазарни взаимоотношения изключва поемането на отговорност от страна на крайния потребител за проучването, добива и

преноса на енергийните ресурси, но в същото време го въоръжава с юридически лостове да диктува правилата на играта при вноса на природен газ. По настояване на Германия, Финландия и Холандия в крайния текст на стратегическата рамка отпада положението, предоставящо правото на ЕК да инспектира съдържанието на двустранните договори на ДЧ с външните енергийни доставчици. Основният аргумент е спазване на правилото за конфиденциалност на търговска информация при сключваните газови договори. ДЧ също така отказват да предоставят на ЕК изключителните правомощия да преговора за внос на природен газ от името на целия ЕС с външните доставчици.

Радетелите на енергийната ефективност я налагат като едно от водещите направления на бъдещия Енергиен съюз. ДЧ отчитат важността на енергийната ефективност за справяне с електроенергийния дефицит в определени региони на ЕС. За първи път в стратегически документ на ЕС се посочва връзката между енергийна ефективност и енергийна сигурност. Най-сигурната енергия, според М. Шеврович е непроизведената енергия. Енергийната ефективност, според него, означава рационално използване на наличните енергийни мощности и реализиране на мерки за енергийна ефективност на ниво краен потребител (като пример можем да посочим програмата за саниране на жилищни блокове в България).

Геополитически измерения на енергийния съюз

Според оценката на експертите от Атлантическия съвет, ЕС ще остане голям вносител на енергийни ресурси в обозримо бъдеще. Стойността на европейския вносен енергиен пазар възлиза на 400 млрд евро. Икономиката на Съюза ще продължи да работи с 85% вносен нефт и нефтени продукти и 65% вносен природен газ. Добивът на енергийни ресурси в ДЧ ще отбелязва незначителен ръст в резултат на свиващите се инвестиции в разработката и експлоатацията на собствени залежи. Тези оценки се допълват от геополитическата динамика на международните енергийни пазари на фона на резкия спад на черното злато от началото на 2014 г. Също така се наблюдава свиване на европейския газов пазар. През 2014 г. потреблението на природен газ в ЕС е намаляло с 10%. Структурата на вноския европейски пазар на природен газ е както следва: 42% от РФ, 38% от Норвегия, 12% от Алжир, 5% от Катар и 3% от Нигерия.

Руско-европейските енергийни отношения

Основното геополитическо предизвикателство е по какъв начин формирането на европейския енергиен съюз ще се отрази върху състоянието и перспективите на руско-европейските енергийни отношения. До сега стратегията на руския газов гигант "Газпром" включваше участието му в цялата верига - от прокарването и управлението на газопроводите на територията на ЕС до продажбата на газ на крайните потребители. „Газпром“ се опитваше да закупи дялове в националните газопреносни мрежи на ДЧ от ЕС. Безуспешни се оказаха опитите на "Газпром" да неутрализира действието на Третия енергиен пакет на ЕС (което разграничава функциите на енергийните доставчици и енергийните оператори и недопуска монополно положение на пазара) спрямо неговата дейност на европейски енергиен пазар. "Газпром" не получи възможност да използва в пълен размер мощностите на "Северен поток", въпреки плановете за изграждане на второ трасе с оглед увеличаване капацитета на газопровода. В крайна сметка "Газпром" реши да се откаже от изграждането на енергийна инфраструктура на територията на ЕС и да строи свои газопроводи до границата с ЕС. С отказа си от контрол на европейската енергийна инфраструктура Кремъл формално демонстрира готовност да се съобразява с правилата, наложени от Брюксел. Паралелно с това обаче, "Газпром" оповести своето решение за прекратяване на транзита през Украйна след изтичане на договорите с ЕС през 2019 г.

Това е най-тънкия момент в новата стратегия на Кремъл. Евентуално пренасочване на транзита през Турция-Гърция-Македония-Сърбия-Унгария-Австрия ще промени географията на руско-европейските газови доставки. „Газпром” иска да принуди ЕС да хвърли огромни средства за изграждането на нова газопреносна мрежа, която да поеме русия газ в размер на 30-45 млрд. куб. м през "Турски поток". Стратегическият замисъл на Кремъл е да елиминира зависимостта си от непредсказуемия антируски режим в Киев (т.е. този режим да не бъде използван като фактор за натиск върху Русия, който да определя динамиката на руско-европейските енергийни отношения). Украйна е пресечната точка на настоящия геополитически сблъсък между Запада и Русия. И няма изгледи той бъде разрешен в кратки срокове. ЕК категорично се противопоставя на плановете на "Газпром" за пренасочване на транзита и смята, че според съществуващите договори "Газпром" трябва да продължи да извършва доставките на посочените пунктове и да използва изградените трасета през Украйна. В същото време следва да се отбележи, че преговорите за финализиране на "Турски поток" не са приключили и неговото бъдеще остава неясно на фона на липсата на политическа стабилност в Турция. Спорните въпроси касаят уточняване на координатите на сухопътния участък през турска територия и отстъпката в цената за руския газ, която иска Анкара. Няма още одобрена технико-икономическа обосновка за газопровода. Не са доизградени и близо 800 км от трасето на газопровода на руска територия до черноморския град Анапа, от където трябва да стартира подводната част на тръбопровода. През септември 2015 г. се очаква четворката транзитни европейски държави - Гърция, Македония, Сърбия и Унгария - да подпишат политическа декларация в подкрепа на проекта. В случай на осуетяване на "Турски поток", Москва може да се опита да реанимира "Южен поток" под нова форма. Повечето западни експерти смятат, че проектите на "Газпром" в южното направление са прекалено скъпи и рискови от инвеститорска гледна точка и са основно инструмент на руската геополитика в региона. На този етап "Газпром" ще търси бързо търговско приложение на газовите тръби, произведени за нуждите на прекратения "Южен поток". Прагматичният подход при изграждане Европейския енергиен съюз допуска и пренос на руски газ през България за европейския газов пазар.

ЕС иска в средносрочна и дългосрочна перспектива да сведе до минимум зависимостта на европейския енергиен пазар от руските доставки. Това е видно от стратегията на Брюксел за диверсификация на трасетата и източниците и подкрепата за реализацията на Южния газов коридор. Докато Кремъл иска да запази дела на "Газпром" на европейския енергиен пазар, като транспортира природния газ по "северния" и "турски" маршрути. Официален Киев иска да запази стратегическата си позиция на транзитна държава, като в същото време се откаже от покупката на руски газ и разчита на реверсни доставки от Словакия, Унгария и Полша.

На този фон какъв да бъде пътят към възобновяването на прагматично енергийно сътрудничество между Брюксел и Москва? ЕС трябва да се примири с положението, че Русия ще остане един от големите енергийни доставчици за ЕС в средносрочна перспектива. Русия продължава да инвестира в проучване, добив и изграждане на газопроводна инфраструктура на своя територия като условие за засилване на енергийния си износ за ЕС. Тя се опасява, че тези инвестиции няма да заработят в нейна полза при понататъшно влошаване на отношенията с ЕС. Москва иска яснота от Брюксел относно перспективата на енергийното сътрудничество и по специално известно отслабване на съществуващите ограничения, наложени по силата на Третия енергиен пакет. Третият енергиен пакет в този си вид е дебалансиран и отчита интересите главно на

потребителите/вносители на енергийни ресурси за сметка на доставчиците. Русия от своя страна следва да престане да използва "Газпром" като инструмент за реализиране на геополитическите си цели и да започне да развива енергийните си отношения с Брюксел на чисто търговско-икономическа и пазарна основа. До момента руската страна не е предложила прозрачна, балансирана и пазарно обоснована формула на ценообразуването на газовите доставки за европейския пазар (например, налице е значителна разлика в цените за ДЧ от Централна и Източна Европа и цените за Германия). Русия би повишила доверието към нея от страна на ЕС и международната енергийна общност, ако предостави като начало частичен достъп до нейната газопреносна инфраструктура на средноазиатските енергийни производители с цел реализиране на техния износ на трети пазари (в частност на европейския енергиен пазар). Така ще отпаднат част от претенциите на ЕС за недопускане на външни доставчици за транзитиране на техния природен газ през руската газопреносна мрежа.

По отношение на Украйна следва да се запази възможността тя да печели от транзитните такси. Това е важна съставна част за поддържане на украинската икономика. Но Брюксел и Москва са наясно, че амортизираността на украинската газопреносна мрежа изисква нейната спешна модернизация, в случай че се споразумеят украинският транзит да бъде запазен. Изхождайки от огромните капиталовложения, които предстои да бъдат направени, печелившо би било учредяването на тристранен европейско-украинско-руски консорциум за модернизиране на украинската газопреносна мрежа.

Енергийна сигурност чрез диверсификация

Бурното развитие на азербайджанската нефтена и газова индустрия след независимостта на тази стратегически важна за ЕС южнокавказка република дава тласък за изграждане на петролопроводи и газопроводи, заобикалящи Русия. Първият пробив е прокарането на петролопровода Баку-Тбилиси-Джейхан през 2006 г, с помощта на който каспийският нефт достига източното Средиземноморие и оттам с танкери до европейските пазари. Същата година находището от "Шах Дениз I" започва да доставя природен газ на Турция по Южнокаспийския газопровод. Започват и преговорите по "Набуко", който трябваше да докара азербайджански газ на европейските пазари. Лошото проектно управление (вкл. неподсигурени количества от 31 млрд. куб. м. за запълване на тръбата и неясна схема за финансиране) провалят "Набуко". "Набуко" се смяташе за ключов за енергийната сигурност на държавите от Югоизточна Европа, които 90% зависят от руските газови доставки. Държавната азербайджанска нефтена компания (SOCAR) в сътрудничество с турската нефтена компания (BOTAS) запълват вакуума, стартирайки енергийния проект "ТАНАП" (Трансанадолски газопровод, който като продължение на Южнокаспийския газопровод се планира да докара азербайджанския газ до турско-гръцката граница). Междувременно се предприемат усилия за реанимиране на "Набуко" чрез трансформацията му в "Набуко-запад" (вкл. газово трасе Турция-България-Румъния-Унгария до газовия хъб "Баумгартен" в Австрия). "Набуко-запад" беше замислен като продължение на "ТАНАП". „Бритиш петролиум”, които има решаваща квота в консорциума "Шах Дениз" погребва тази възможност, променяйки маршрута. През 2013 г. консорциумът взема решение азербайджанското синьо гориво до Европа да стига по Трансадриатическия газопровод (ТАП: Гърция-Албания-Италия). Този газопровод е в интерес на Гърция и Западните Балкани. Трябва да се отбележи, че „Бритиш петролиум” държи 20% дял в проекта "ТАНАП". "ТАП", който трябва да свърже Италия с "ТАНАП", ще е с капацитет от 10 млрд. куб. м. с възможност за увеличение до 20 млрд. куб.м. след инсталирането на компресорни станции. Започна рехабилитация на пътищата по

протегание на газопровода "ТАП" на територията на Албания. В допълнение се предвижда интерконекторна газова връзка (Турция-Гърция-Италия), която да предложи от 5-8 млрд. куб. м., но това ще остави Гърция без транзитни количества за покриването на източносредиземноморското газово трасе. Графиците за изграждането на "ТАП" и "ТАНАП" са окончателно договорени и се очаква, че в рамките на 10 години по тях да текат 30 млрд. куб.м. алтернативни източници на газ от находището "Шах Дениз - II". За реализацията на проектите са похарчени вече 10 млрд щ.д. Описаните по-горе газови трасета са определяни сумарно като Южен газов коридор, който според експертите цели да намали руското газово превъзходство в Югоизточна Европа. Реализирането на Южния газов коридор е важен компонент от стратегията на Брюксел за енергийна сигурност чрез диверсификация.

Но Южният газов коридор няма да може да заработи в пълен обем, ако се разчита изцяло на азербайджански природен газ. Газовите резерви на Баку не са достатъчни за реализирането на амбициозните газови трасета. Стратегията на Запада включва привличането на Туркменистан и Иран (в случай, че продължи нормализацията на отношенията на Иран със Запада). Връзката на туркменски газ с Южния газов коридор се планира да бъде осъществена по транкаспийски газопровод. Засега изграждането му е повече хипотетична, а не реална възможност. В Туркменистан е второто по големина газово находище в света "Галкиниш" с доказани резерви от 21.2 трилиона куб м. То заработи през 2013 г. след направени китайски инвестиции в изграждането на съоръженията в размер от 8.1 млрд щ.д. Туркменистан изнася природен газ за Китай по трансасиатски газопровод. През 2015 г. държавният туркменски концерн "Туркменгаз" подписва меморандум за иновативни японски инвестиции при изграждането на заводи за преработка на природен газ от находището. Туркменистан не допуска участието на западни компании в разработката и експлоатацията на своите находища. Русия и Китай са геополитически добре позиционирани в Туркменистан и на този етап осуетяват опитите на ЕС и САЩ да привлекат Ашхабад към Южния газов коридор. Що се касае до Иран, то неговият природен газ рано или късно ще тръгне за Европа. Но на Техеран тепърва му предстои изграждането на съвременна газопрепосна мрежа, която да транспортира синьото гориво от местонаходището „Южен парс” до турската граница. Изграждането ѝ ще изисква значително технологично време и инвестиции. Прогнозите са, че това може да се осъществи в срок от 10 години. Иран също така ще трябва да реши въпроса с ниската енергийна ефективност на собствената си икономика.

Русия е наясно с последствията от оформящия се енергиен съюз и пазарна енергийна архитектура в Централна и Югоизточна Европа. Това ще накара Москва да възприеме пазарния, а не геополитическия подход относно газовата си експанзия в ЕС. Във връзка с това не трябва да се изключва възможността "Газпром" да предложи свои количества за Южния газов коридор. Подобен ход на Москва няма да нарушава европейското енергийно законодателство. Но "Газпром" за момента не е заявявал такова намерение. В случай, че се реши на подобна стъпка, шансовете на руския газов монополист не са големи, защото ще трябва да се бори за достъп до коридора в остра конкуренция с други участници в газовите търгове.

Енергийният съюз в регионален контекст (Централна и Югоизточна Европа)

Югоизточна Европа се превръща в тестова площадка за реализацията на основния принцип на европейския енергиен съюз - регионалната пазарната интегрираност. За това е необходимо решаването на дълго протакания проблем с изграждането на интерконекторите. Интерконекторите са сравнително евтин и бърз начин за постигане на

интегрираност на европейския енергиен пазар. Например, изграждането на интерконекторната газова връзка България-Гърция ще струва 200 млн. евро, като 45 млн. евро са съфинансирани по линия на европейските фондове. Интерконекторите са важен компонент за осигуряване преливането на енергийните излишъци в газопреносните и електропреносните мрежи и създаване на общ регионален електроенергиен и газов пазар. Предлага се също така да бъдат използвани възможностите на възобновяемите енергийни източници за повишаване на ликвидността и еластичността на енергийните разпределителни системи. Новите регулации, подготвени от ЕК (като сигурност и прозрачност на газовите доставки, правилата за изграждане на газови хранилища, съхранението и търговията с втечен газ) тепърва ще бъдат предмет на преговори и съгласуване на регионално равнище. В същото време европейските институции следва да отчитат, че играчите в Централна и Югоизточна Европа различно тълкуват европейското енергийно законодателство и регулации и реализират своите енергийни интереси в различни преговорни формати. Според българския енергиен експерт посланик Петър Попчев в процеса на изготвянето на своите енергийни стратегии ЕК е редно да привлече на експертно равнище националните системни оператори и регулатори от региона на Югоизточна Европа. Консултациите да протичат отгоре надолу с участието на ЕК, Европейския парламент, Европейската мрежа на операторите на газопреносните мрежи (ENTSOG), Агенцията за сътрудничество на енергийните регулатори (ACER) и отдолу нагоре при инициативата на експертите от неправителствените организации. Преговорният процес също така следва да включва държавите от Централна и Югоизточна Европа (с териториален, инфраструктурен и търговски дял) в изграждането на регионалния енергиен пазар. Паралелно биха могли да се бъдат стартирани асиметрични субрегионални инициативи (пътна карта за изграждането на газов пазар на държавите от Вишеградската група (Чехия, Унгария, Полша, Словакия), газов коридор Юг-Север с участието на Гърция-България-Румъния и/или България-Гърция-Турция. Най-важното според Попчев е субрегионалните проекти да не влизат в конфликт с концепцията за интегриран европейски енергиен пазар. Субрегионалните енергийни инициативи биха спечелили, ако Украйна бъде поканена в преговорния формат в качеството ѝ на стратегически партньор при изграждането на регионален газов пазар в Югоизточна Европа.

Инициативата на България за регионален газов хъб

България излезе с инициатива за изграждането на газов хъб в околностите на град Варна или в друга входна точка на българска територия в зависимост от регионалните газови потоци. Реално, осъществяването на хъба е възможно само, ако Москва се върне отново към реализацията на "Южен поток" под една или друга форма. Изграждането на европейски газов хъб на територията на България ще изисква трансформирането на цялата национална газопреносна мрежа и изграждането на газови интерконектори със съдените държави (Гърция, Румъния, Гърция и Турция) в регионален газов хъб. На национално стратегическо ниво българското правителство е съгласувало изграждането на интерконекторите, но на практика много малко работа е свършена до момента. Реализацията на регионалния газов хъб ще изисква и изграждането на обемно газово хранилище, многократно по-голямо от съществуващото в Чирен. Хъбът по начина който е замислен, ще представлява регионален кръгов диспечерски център с входно-изходни точки за търговия с природен газ на границите на държавите от Югоизточна Европа. Стратегическата рамка за Европейския енергиен съюз насърчава формирането на ликвидни газови хъбове с участието на множество доставчици.

Втечненият газ

Стратегията за втечен газ може да бъде реализирана само, ако стане интегрална част от цялостна енергийна система на ЕС. САЩ подкрепят европейската стратегия за втечен газ, която според тях би изменила глобалната география на доставки на природен газ. Вашингтон разчита Европа да започне да задоволява немалка част от енергийните си нужди с внос на втечен газ от Северна Америка към 2030 г. За тази цел е необходимо изграждането на терминали за втечен газ и обемни газови хранилища.

Литва и Полша са лидери сред страните от Централна и Източна Европа в изграждането на терминали за втечен газ. Литва пуска в експлоатация терминал за втечен газ на плаваща платформа (стойност 325 млн щ.д., капацитет за обработка 4 млрд. куб. м. газ) и Полша, терминал за втечен газ (стойност 1 млрд щ.д. с капацитет от 5 млрд. куб.м.). Вилнюс и Варшава разчитат да повишат сигурността на доставките чрез внос на втечен газ от САЩ. В Югоизточна Европа Гърция планира изграждането на два терминала за втечен газ (*DEPA* в солунското пристанище с капацитет от 3-5 млрд. куб. м. и *Prometheus Gas* в близост до пристанището в Александруполис с капацитет от 2.5 млрд куб.м.). Хърватия планира изграждането на терминал за втечен газ *Adria* близо до остров Кърк в Адриатическо море с капацитет от 10 млрд. куб.м. Строителството му ще струва от 300 млн до 1 млрд щ.д. Румъния планира изграждането на терминал за втечен газ при Констанца.

София, 27.08.2015

*Българско геополитическо дружество